EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2024 03 01
COM(2024) 105 final

2024/0058 (NLE)

Pasiūlymas

TARYBOS SPRENDIMAS

dėl pozicijos, kurios Euratomo vardu turi būti laikomasi Energetikos chartijos konferencijoje

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

• Pasiūlymo pagrindimas ir tikslai

Šiuo pasiūlymu siekiama, kad Taryba patvirtintų Komisijos sprendimą, kuriuo nustatoma pozicija, kurios, kiek tai susiję su klausimais, patenkančiais į Euratomo sutarties taikymo sritį, valstybės narės turi laikytis Energetikos chartijos konferencijoje, dėl numatomo siūlomų Energetikos chartijos sutarties pakeitimų priėmimo ir dėl i) siūlomų Energetikos chartijos sutarties priedų pakeitimų patvirtinimo, ii) siūlomų susitarimų, pareiškimų ir sprendimų pakeitimų patvirtinimo ir iii) sprendimo dėl Energetikos chartijos sutarties ir jos priedų pakeitimų įsigaliojimo ir laikino taikymo patvirtinimo. Energetikos chartijos sutarties pakeitimus priimti ir kitus nurodytus dalykus patvirtinti Energetikos chartijos konferencija turi vienu metu.

Energetikos chartijos sutartis

Energetikos chartijos sutartis yra 1994 m. pasirašytas ir 1998 m. įsigaliojęs daugiašalis energetikos sektoriui skirtas prekybos ir investicijų susitarimas. Energetikos chartijos sutartis apima nuostatas dėl investicijų apsaugos, prekybos energetikos medžiagomis bei produktais ir jų tranzito ir ginčų sprendimo tvarkos. Energetikos chartijos sutartimi taip pat nustatoma tarptautinio susitariančiųjų šalių bendradarbiavimo energetikos srityje sistema. Europos Sąjunga yra viena iš Energetikos chartijos sutarties[1] šalių, kaip ir Euratomas, dauguma ES valstybių narių, Japonija, Jungtinė Karalystė, Šveicarija, Turkija ir dauguma Vakarų Balkanų ir buvusios SSRS šalių, išskyrus Rusiją[2] ir Baltarusiją[3]. 2023 m. liepos 7 d. Europos Komisija pateikė Tarybos sprendimo dėl Euratomo pasitraukimo iš Energetikos chartijos sutarties pasiūlymą. Šis pasiūlymas šiuo metu svarstomas Taryboje.

Energetikos chartijos konferencija

Energetikos chartijos konferencija yra Energetikos chartijos sutartimi įsteigtas Energetikos chartijos valdymo ir sprendimų priėmimo organas. Visos Energetikos chartijos sutartį pasirašiusios arba prie jos prisijungusios valstybės arba regioninės ekonominės integracijos organizacijos (kaip antai ES ir Euratomas) yra narės konferencijos, kuri reguliariai renkasi, kad aptartų klausimus, susijusius su šią sutartį pasirašiusių šalių bendradarbiavimu energetikos srityje, apžvelgtų, kaip įgyvendinamos šios sutarties ir Protokolo dėl energijos efektyvumo ir su tuo susijusių aplinkosaugos aspektų nuostatos, ir apsvarstytų galimas naujas priemones ir bendrą veiklą pagal Energetikos chartijos sutartimi sukurtą sistemą. Visų pirma Energetikos chartijos konferencija priima Energetikos chartijos sutarties pakeitimų tekstą ir tvirtina šios sutarties priedų (techninius) pakeitimus. Vykstant balsavimui dėl siūlomų Energetikos chartijos sutarties teksto pakeitimų, Energetikos chartijos konferencija juos priima, jei dalyvaujančios ir balsuojančios susitariančiosios šalys jiems pritaria vienbalsiai. ES ir Euratomo turimų balsų skaičius yra lygus jų valstybių narių – Energetikos chartijos sutarties susitariančiųjų šalių skaičiui su sąlyga, kad ES ir Euratomas nesinaudoja savo balsavimo teise, jei savo balsavimo teise naudojasi jų valstybės narės, ir atvirkščiai.

---

[1] 1997 m. rugsėjo 23 d. Tarybos ir Komisijos sprendimas 98/181/EB, EAPB, Euratomas dėl Europos Bendrijų Energetikos chartijos sutarties ir Energetikos chartijos protokolo dėl energijos efektyvumo ir su tuo susijusių aplinkosaugos aspektų sudarymo (OL L 69, 1998 3 9, p. 1–116).

[2] Per 2022 m. birželio 24 d. įvykusį neeilinį Energetikos chartijos konferencijos posėdį buvo panaikintas Rusijos Federacijai suteiktas stebėtojos statusas.

[3] Per 2022 m. birželio 24 d. įvykusį neeilinį Energetikos chartijos konferencijos posėdį buvo panaikintas Baltarusijai suteiktas stebėtojos statusas ir nutrauktas laikinas Energetikos chartijos sutarties taikymas Baltarusijoje.

Energetikos chartijos konferencijos priimtini sprendimai

Po 2022 m. lapkričio 22 d. įvykusio 33-iojo Energetikos chartijos konferencijos posėdžio numatoma, kad 2024 m. Konferencija dar kartą pateiks pasiūlymą susitariančiosioms šalims priimti keturis su Energetikos chartijos sutarties modernizavimu susijusius sprendimus. Šių vienu metu priimsimų sprendimų tikslai yra:

– priimti siūlomus Energetikos chartijos sutarties teksto pakeitimus;

– patvirtinti siūlomus Energetikos chartijos sutarties priedų pakeitimus;

– patvirtinti siūlomus susitarimų, pareiškimų ir sprendimų pakeitimus ir

– patvirtinti sprendimą dėl Energetikos chartijos sutarties teksto ir jos priedų pakeitimų įsigaliojimo ir laikino taikymo.

Nuo XX a. paskutinio dešimtmečio Energetikos chartijos sutartis iš esmės neatnaujinta, todėl yra gerokai pasenusi. Be to, ji – viena iš investicijų sutarčių, dėl kurių pasaulyje iškeliama daugiausia bylų – jose ieškinius investuotojai pateikia daugiausia ES valstybėms narėms, o patys dažniausiai būna įsisteigę kitoje ES šalyje. Todėl 2018 m. lapkričio mėn. buvo pradėtas atnaujinimo procesas. Iš pradžių Energetikos chartijos konferencija patvirtino nagrinėtinų klausimų, daugiausia susijusių su investicijų apsaugos nuostatomis, sąrašą. Tuomet ES pasiūlė panaikinti investicijų į iškastinį kurą apsaugą.

2019 m. liepos mėn. – 2022 m. birželio mėn. įvykus 15-ai daugiašalių derybų raundų, 2022 m. birželio 24 d. Briuselyje surengtame neeiliniame Energetikos chartijos konferencijos posėdyje buvo pasiektas derybas užbaigiantis pritarimas iš esmės. Tada buvo atliekama teisinė persvarstyto Energetikos chartijos sutarties ir jos priedų teksto peržiūra. 2022 m. rugpjūčio 19 d. visoms susitariančiosioms šalims, įskaitant ES, Euratomą ir visas Energetikos chartijos sutarties susitariančiosiomis šalimis esančias ES valstybes nares, buvo pateikti galutiniai persvarstytus tekstus apimantys sprendimų projektai.

Su Energetikos chartijos sutarties atnaujinimu susiję sprendimai bus priimti, jei jiems bus pritarta vienbalsiai. Jei balsavimas bus sėkmingas, sprendimai dėl Energetikos chartijos sutarties atnaujinimo bus laikomi priimtais Energetikos chartijos konferencijos. Tokiu atveju bus pradėti tolesni procesai, susiję su įvairių reformų rinkinio elementų ratifikavimu, laikinu taikymu ir galiausiai įsigaliojimu.

Energetikos chartijos sutarties pakeitimų ir kitų atnaujinamųjų elementų laikiną taikymą reglamentuos sprendimas dėl Energetikos chartijos sutarties teksto ir jos priedų pakeitimų įsigaliojimo ir laikino taikymo. Pagal šį sprendimą numatoma, kad atnaujinamuosius elementus visos susitariančiosios šalys automatiškai pradės laikinai taikyti nustatytą dieną po priėmimo. Be to, bet kuri susitariančioji šalis galės pateikti depozitarui (Portugalijai) pareiškimą, kad ji negali prisiimti įsipareigojimo laikinai taikyti Energetikos chartijos sutarties pakeitimus, taigi turės galimybę atsisakyti juos laikinai taikyti. Energetikos chartijos sutarties sekretoriatas tokius pareiškimus skelbs viešai. Tokį pareiškimą pateikusi susitariančioji šalis galės bet kuriuo metu jį atsiimti, taigi turės galimybę atnaujinamuosius Energetikos chartijos sutarties elementus pradėti laikinai taikyti vėliau.

Šiuo pasiūlymu Tarybai patvirtinti Komisijos sprendimą pagal Euratomo sutarties 101 straipsnį siekiama nustatyti poziciją dėl pirmiau apibūdintų sprendimų, kurios valstybės narės turi laikytis Energetikos chartijos konferencijoje ir kuri turi būti pareikšta per posėdį arba vykstant rašytinei procedūrai (priklausomai nuo atvejo).

Kartu Komisija siūlo priimti Europos Sąjungos, Euratomo ir valstybių narių sudarytiną susitarimą dėl Energetikos chartijos sutarties aiškinimo. Tame susitarime visų pirma turėtų būti patvirtinimas, kad tokia nuostata kaip Energetikos chartijos sutarties 26 straipsnis negalėjo, negali ir negalės būti vienos valstybės narės investuotojo inicijuotos arbitražo procedūros dėl investicijų kitoje valstybėje narėje teisinis pagrindas ir kad Energetikos chartijos sutarties 47 straipsnio 3 dalyje nustatyta laikino galiojimo sąlyga negali būti taikoma ir nebuvo numatyta taikyti tokiai procedūrai. Jame taip pat turėtų būti nustatyti valstybių narių įsipareigojimai, vykdytini tuo atveju, jei jos dalyvauja arbitražo procedūroje pagal prašymą, grindžiamą Energetikos chartijos sutarties 26 straipsniu.

ES nuosekliai aiškina, kad Energetikos chartijos sutartis netaikoma ir nebuvo numatyta taikyti valstybės narės ir kitos valstybės narės investuotojo ginčams dėl pastarojo investicijos pirmojoje valstybėje narėje. Toks aiškinimas buvo konkrečiai patvirtintas Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (ESTT) sprendimu *Komstroy* byloje. Tačiau arbitražo teismai nuolat laikėsi ir tebesilaiko nuomonės, kad ESTT sprendimai jiems nėra privalomi. Siekiant užtikrinti, kad arbitražo teismai nebeprisiimtų jurisdikcijos tokiuose ginčuose, būtina aiškiai ir nedviprasmiškai pakartoti autentišką Energetikos chartijos sutarties aiškinimą. Tinkamiausias būdas tai padaryti yra sudaryti susitarimą pagal tarptautinę paprotinę teisę, kodifikuotą Vienos konvencijoje dėl tarptautinių sutarčių teisės.

Nors tuo susitarimu ES ir jos valstybių narių aiškinimas bus kodifikuotas atskiroje tarptautinės viešosios teisės priemonėje (tai įmanoma dėl dvišalio įsipareigojimų pobūdžio), į patį atnaujintos Energetikos chartijos sutarties tekstą bus įtraukta siekiu padidinti tikrumą grindžiama nuostata, kuria įtvirtinamas visų susitariančiųjų šalių sutarimas, kad Energetikos chartijos sutarties 26 straipsnis netaikomas ES viduje. Abu šie elementai padės užtikrinti reikiamą teisinį tikrumą ir taip pašalinti dviprasmiškumą ir esamą ar būsimą riziką, susijusius su ES vidaus arbitražu pagal Energetikos chartijos sutartį.

Pozicija, kurios turi būti laikomasi

Komisijos siūlomos pozicijos, kurių valstybės narės – Energetikos chartijos sutarties šalys, kiek tai susiję su klausimais, patenkančiais į Euratomo sutarties taikymo sritį, turi laikytis Energetikos chartijos konferencijos posėdyje arba vykstant rašytinei procedūrai (priklausomai nuo atvejo), išdėstytos tolesniuose 1–4 skirsniuose.

Pozicija dėl siūlomų Energetikos chartijos sutarties teksto pakeitimų priėmimo

Siūlomų Energetikos chartijos sutarties teksto pakeitimų tikslas yra esminiai patobulinimai, padėsiantys veiksmingai suderinti šią sutartį su šiuolaikiniais investicijų apsaugos standartais ir pozicijomis, kurių ES laikosi kituose forumuose (pavyzdžiui, UNCITRAL[4]). Šiais pakeitimais Energetikos chartijos sutartis taip pat bus suderinta su neseniai sudarytuose laisvosios prekybos ir investicijų susitarimuose įtvirtintu ES požiūriu į investicijų apsaugą.

Iš dalies pakeistoje Energetikos chartijos sutartyje visų pirma:

– **išdėstomos naujos su šiuolaikiniais standartais ir ES pozicijomis susijusios investicijų apsaugos nuostatos**, kuriomis dar kartą patvirtinama susitariančiųjų šalių teisė imtis priemonių teisėtiems politikos tikslams, įskaitant kovą su klimato kaita, pasiekti (**teisė reguliuoti**). Bus užtikrinama tik tikrų ekonominių interesų turinčių

[4] Jungtinių Tautų Tarptautinės prekybos teisės komisijoje.

investuotojų apsauga, o tik formaliai egzistuojančioms įmonėms[5] apsauga teikiama nebus;

– išdėstomos **naujos ginčų sprendimo nuostatos**, kuriomis užtikrinama susitariančiųjų šalių apsauga nuo nepagrįstų ieškinių, teismo išlaidų apmokėjimas ir aukštas proceso skaidrumo lygis;

– išdėstomos **naujos darnaus vystymosi nuostatos**, visų pirma susijusios su klimato kaita ir perėjimu prie švarios energijos, kuriomis nustatomas veiksmingas neatitikties atveju taikytinas mechanizmas – to dar nėra pavykę padaryti jokioje kitoje daugiašalėje investicijų sutartyje;

– ES taip pat užsitikrino regioninės ekonominės integracijos organizacijoms (kaip antai ES) skirtas nuostatas, kuriomis aiškiai patvirtinama, kad, vadovaujantis ES Teisingumo Teismo praktika[6], **nėra galima pagal Energetikos chartijos sutartį arbitraže nagrinėti ieškinių, susijusių su ES vidaus investicijomis**[7];

– **daug aiškiau išdėstomos su tranzitu susijusios nuostatos**, kad būtų atsižvelgta į reikalavimus, susijusius su trečiųjų šalių prieigos prie integruotų energijos rinkų (tokių kaip rinka ES) teisėmis, nenustatant naujų įpareigojimų ES[8];

– **atnaujinta termino „ekonominė veikla energetikos sektoriuje“ apibrėžtis** – kartu su priedų EM (EM I), EQ (EQ I) ir NI pakeitimais (žr. 2 skirsnį) tai suteikia galimybę investicijų apsaugą Europos Sąjungoje suderinti su jos tikslais.

Energetikos chartijos sutarties teksto pakeitimų priėmimas iš principo neturi teisinės galios. Pagal tarptautinę teisę jis prilygsta ne sutarto teksto pasirašymui, o jo parafavimui.

Todėl Komisijos siūloma pozicija, kurios, kiek tai susiję su klausimais, patenkančiais į Euratomo sutarties taikymo sritį, valstybės narės turi laikytis Energetikos chartijos konferencijoje, yra neužkirsti kelio siūlomų Energetikos chartijos sutarties pakeitimų **priėmimui**.

Pozicija dėl siūlomų priedų pakeitimų patvirtinimo

Energetikos chartijos sutarties 34 straipsnio 3 dalies m punkte numatyta supaprastinta procedūra, suteikianti Konferencijai galimybę priimti sutarties priedų pakeitimus. Siūlomais Energetikos chartijos sutarties priedų pakeitimais (CC 761) iš esmės keičiama dabartinė sutartis – **NI priede** nustatomos **tam tikros energetikos medžiagos bei produktai ir veikla, kuriems turi būti nebetaikoma sutarties III dalyje numatyta investicijų apsauga**. Tai suteikia ES teisę savo teritorijoje investicijų apsaugą apriboti taip:

– **nuo nustatytos dienos po priėmimo** nebetaikyti apsaugos **jokioms naujoms investicijoms ES į iškastinį kurą**, nustatant pereinamąjį laikotarpį mažiau nei 380 g CO2/kWh išmetančioms dujomis kūrenamoms elektrinėms ir dujų

---

5 Tik formaliai egzistuojančios įmonės yra įmonės, kurios turi verslo adresą Energetikos chartijos sutarties susitariančiojoje šalyje, tačiau joje nevykdo jokios tikros ekonominės veiklos ir siekia tik apsaugos pagal Energetikos chartijos sutartį.

6 2018 m. kovo 6 d. Sprendimas C-284/16 *Slovakijos Respublika prieš „Achmea BV“* ir 2021 m. rugsėjo 2 d. Sprendimas C-741/19 *Moldovos Respublika prieš „Komstroy LLC“*.

7 Tokie ieškiniai per pastarąjį dešimtmetį sudarė didžiąją daugumą ieškinių ES šalims, nepaisant to, kad Komisija laikėsi ES Teisingumo Teismo patvirtintos pozicijos, kad su ES vidaus investicijomis susiję arbitražo procesai pagal ES teisę yra draudžiami.

8 Svarbu tai, kad nauji su trečiųjų šalių prieiga, pralaidumo paskirstymo mechanizmais ir tarifais susiję įsipareigojimai yra įsipareigojimai dėti kuo didesnes pastangas atsižvelgiant į ES teisės aktus ir taisykles, taigi jie turės būti vykdomi tik jei nepažeis ES teisinės sistemos ir ES tarptautinių įsipareigojimų.

infrastruktūrai, pritaikytoms vandeniliui ir (arba) mažo anglies dioksido pėdsako dujoms, – įprastu atveju iki 2030 m. gruodžio 31 d., o jei jomis būtų pakeičiami anglimis, durpėmis ar degiaisiais skalūnais kūrenami įrenginiai – iki 2033 m. rugpjūčio 15 d.;

– **nuo tada, kai sueis 10 metų nuo Energetikos chartijos sutarties pakeitimų įsigaliojimo (arba laikino taikymo pradžios)**, ir ne vėliau kaip nuo 2040 m. gruodžio 31 d. nebetaikyti apsaugos **jokioms esamoms investicijoms ES į iškastinį kurą**;

– taikyti apsaugą tik **atsinaujinančiųjų išteklių, mažo anglies dioksido pėdsako vandenilio ir sintetiniam kurui**;

– nebetaikyti apsaugos **anglies dioksido surinkimo, naudojimo ir saugojimo veiklai**.

Siūlomais pakeitimais **Energetikos chartijos sutarties taikymo sritis taip pat priderinama prie naujos atsinaujinančiųjų išteklių ir mažo anglies dioksido kiekio technologijų, reikalingų siekiant pereiti prie žaliosios energijos, aplinkos**. **Tai daroma keičiant EM (EM I) priedą** (į jį įrašant naujas energetikos medžiagas ir produktus, pavyzdžiui, vandenilio ir susijusį, pavyzdžiui, amoniako ir metanolio, kurą, biomasę, biodujas ir sintetinį kurą) **ir EQ (EQ I) priedą** (į jį įrašant naują su energija susijusią įrangą, pavyzdžiui, įvairias izoliacines medžiagas ir daugiasienį izoliacinį stiklą).

Be to, parengti nauji priedai, kuriais siekiama įgyvendinti **abipusiškumo principą**, pagal kurį susitariančiosios šalys negali būti priverstos užtikrinti kitų susitariančiųjų šalių investicijų apsaugos, jei pastarosios tokioms investicijoms pagal NI priedą netaiko apsaugos dėl to, kad netaiko Energetikos chartijos sutarties 26 straipsnyje nustatytos investuotojų ir valstybės ginčų sprendimo tvarkos (**naujas IA-NI priedas**) arba visos su investicijų apsauga susijusios III dalies (**naujas NPT priedas**). Su branduoline energija, kuri patenka į dabartinę sutarties taikymo sritį, susijusios nuostatos po priedų, ypač NI priedo, pakeitimų išlieka visiškai nepakitusios.

Todėl Komisijos siūloma pozicija, kurios valstybės narės turi laikytis Energetikos chartijos konferencijoje, yra neužkirsti kelio siūlomų Energetikos chartijos sutarties priedų pakeitimų **patvirtinimui**.

Pozicija dėl siūlomų susitarimų, pareiškimų ir sprendimų pakeitimų patvirtinimo

Padarytus susitarimų, pareiškimų ir sprendimų pakeitimus sudaro pasenusių nuostatų taisymai (pavyzdžiui, žodžiai „Europos Bendrijos“ pakeičiami žodžiais „Europos Sąjunga“ ir „Europos atominės energijos bendrija“) ir papildomi Energetikos chartijos sutarties teksto paaiškinimai (pavyzdžiui, paaiškinama, kad terminas „subsidija“ apima ir valstybės pagalbą, kaip apibrėžta ES teisėje). Patvirtinus šiuos susitarimų, pareiškimų ir sprendimų pakeitimus, Energetikos chartijos sutarties tekstas taps dar aiškesnis ir tikslesnis.

Todėl Komisijos siūloma pozicija, kurios valstybės narės turi laikytis Energetikos chartijos konferencijoje, yra neužkirsti kelio siūlomų susitarimų, pareiškimų ir sprendimų pakeitimų **patvirtinimui**.

Pozicija dėl sprendimo dėl Energetikos chartijos sutarties teksto ir jos priedų pakeitimų įsigaliojimo ir laikino taikymo patvirtinimo

Konferencija patvirtins sprendimą, kuriame numatoma tokia siūlomų Energetikos chartijos sutarties ir jos priedų pakeitimų įsigaliojimo ir laikino taikymo tvarka:

– **Energetikos chartijos sutarties teksto pakeitimai** įsigalios pagal šios sutarties 42 straipsnio 4 dalį. Tai reiškia, kad pakeitimai įsigalios, kai juos ratifikuos trys

ketvirtadaliai susitariančiųjų šalių. Be to, sprendime nustatyta, kad pakeitimus įprastu atveju laikinai taikys visos susitariančiosios šalys, nebent jos pateiktų pareiškimą, kad to daryti negali;

– **NI priedo C skirsnio pakeitimai**, kuriais visų pirma nustatomos taisyklės, numatančios 10 metų pereinamąjį laipsniško apsaugos esamoms investicijoms ES į iškastinį kurą panaikinimo laikotarpį, **ir kitų priedų pakeitimai** įsigalios įsigaliojus Energetikos chartijos sutarties pakeitimams (žr. pirmiau). Įprastu atveju visos susitariančiosios šalys laikinai taikys NI priedo C skirsnio ir kitų priedų pakeitimus, nebent jos pateiktų priešingą pareiškimą (žr. pirmiau);

– **NI priedo B skirsnio pakeitimai**, kuriais visų pirma nustatomos apsaugos naujoms investicijoms į iškastinį kurą nebetaikymo ES taisyklės, automatiškai įsigalios Konferencijos nurodytą dieną – jų papildomai ratifikuoti nereikės;

– **susitarimų, pareiškimų ir sprendimų pakeitimai**, susiję su pasenusių nuorodų taisymu, įsigalios priėmimo dieną. Likę pakeitimai įsigalios įsigaliojus Energetikos chartijos sutarties pakeitimams. Iki tol jie bus laikinai taikomi taip pat kaip ir Energetikos chartijos sutarties pakeitimai.

Energetikos chartijos sutarties, NI priedo C skirsnio ir kitų priedų pakeitimų įsigaliojimo ir laikino taikymo tvarka atitinka su įsigaliojimu ir laikinu taikymu susijusias pirminės Energetikos chartijos sutarties nuostatas. Be to, ES pasiekė, kad NI priedo B skirsnis automatiškai įsigaliotų Konferencijos sprendime nurodytą dieną – taip užtikrinta, kad nuo tada įsigaliotų su naujomis investicijomis į iškastinį kurą susiję ES apribojimai.

Todėl Komisijos siūloma pozicija, kurios, kiek tai susiję su klausimais, patenkančiais į Euratomo sutarties taikymo sritį, valstybės narės turi laikytis Energetikos chartijos konferencijoje, yra neužkirsti kelio sprendimo dėl Energetikos chartijos sutarties teksto ir jos priedų pakeitimų įsigaliojimo ir laikino taikymo **patvirtinimui**.

Atsižvelgiant į tai, kad Europos Komisija pateikė sprendimų dėl atitinkamai Europos Sąjungos ir Euratomo pasitraukimo iš Energetikos chartijos sutarties pasiūlymus, tikimasi, kad Europos Sąjunga ir Euratomas, nors balsuojant dėl pirmiau minėtų Energetikos chartijos konferencijos sprendimų jie vis dar bus Energetikos chartijos sutarties susitariančiosios šalys, posėdyje nedalyvaus ir nebalsuos. Todėl šiuo pasiūlymu nustatoma pozicija, kurios valstybės narės, kurios tebėra Energetikos chartijos sutarties susitariančiosios šalys, turi laikytis Energetikos chartijos konferencijos posėdyje, jei jos nuspręs jame dalyvauti, arba vykstant rašytinei procedūrai (priklausomai nuo atvejo). Tai nedaro poveikio Sąjungos ir jos valstybių narių kompetencijos pasidalijimui.

2. TEISINIS PAGRINDAS, SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPAI

• Teisinis pagrindas

Principai

Euratomo sutartyje nėra nuostatos, lygiavertės SESV 218 straipsnio 9 daliai, reglamentuojančiai Tarybos sprendimus, kuriais nustatomos pozicijos, kurių Sąjungos vardu turi būti laikomasi susitarimu įsteigtame organe, kai tam organui reikia priimti teisinę galią turinčius aktus. Tais atvejais, kai Euratomo sudarytu susitarimu, pavyzdžiui, Energetikos chartijos sutartimi, įsteigtas organas turi priimti teisinę galią turinčius aktus, taikomos Euratomo sutarties 101 straipsnyje nustatytos procedūros.

Euratomo sutarties 101 straipsnio pirmoje pastraipoje nustatyta: *„Bendrija, neviršydama savo galių ir jurisdikcijos, gali prisiimti įsipareigojimus sudarydama susitarimus arba sutartis su trečiąja valstybe, tarptautine organizacija, arba trečiosios valstybės nacionaliniu subjektu.“*

Euratomo sutarties 101 straipsnio antroje pastraipoje nustatyta: *„Derybas dėl tokių susitarimų ar sutarčių veda Komisija, laikydamasi Tarybos direktyvų nuostatų: juos sudaro Komisija, kvalifikuota balsų dauguma pritarus Tarybai.“*

Taikymas aptariamuoju atveju

Energetikos chartijos sutartis yra tarptautinis susitarimas, kurio viena iš šalių yra Euratomas.

Buvo numatyta, kad 2022 m. lapkričio 22 d. Energetikos chartijos konferencija priims teisinę galią turinčius aktus. Šie aktai bus privalomi pagal tarptautinę teisę. Todėl, vadovaujantis Euratomo sutarties 101 straipsnio antra pastraipa, juos kvalifikuota balsų dauguma turės patvirtinti Taryba.

Sprendimai, kuriuos turi priimti Energetikos chartijos konferencija, t. y. sprendimas patvirtinti siūlomus Energetikos chartijos sutarties priedų pakeitimus (CC 761) ir sprendimas patvirtinti siūlomus susitarimų, pareiškimų ir sprendimų pakeitimus (CC 762), yra pagal tarptautinę teisę privalomi teisinę galią turintys aktai. Taip yra todėl, kad Energetikos chartijos sutartimi Energetikos chartijos konferencijai suteikiami įgaliojimai iš dalies keisti šios sutarties priedus ir su ja susijusius susitarimus, pareiškimus ir sprendimus ir tų pakeitimų vėliau neturi ratifikuoti susitariančiosios šalys. Pagal Energetikos chartijos sutarties 48 straipsnį, priedai ir sprendimai yra neatskiriama sutarties dalis.

Sprendimas patvirtinti sprendimą dėl Energetikos chartijos sutarties teksto ir jos priedų pakeitimų įsigaliojimo ir laikino taikymo, kurį turi priimti Energetikos chartijos konferencija, yra pagal tarptautinę teisę privalomas teisinę galią turintis aktas, nes susitariančiosios šalys juo įpareigojamos nuo sutartos datos laikinai taikyti Energetikos chartijos sutarties teksto ir tam tikrų jos priedų skirsnių pakeitimus, jei per nustatytą laiką nepateikiamas priešingas pareiškimas.

Sprendimas patvirtinti siūlomus Energetikos chartijos sutarties teksto pakeitimus, kurį turi priimti Energetikos chartijos konferencija, šiuo konkrečiu atveju yra pagal tarptautinę teisę privalomas teisinę galią turintis aktas, nes jis turi būti priimtas kartu su sprendimu dėl Energetikos chartijos sutarties teksto pakeitimų įsigaliojimo ir laikino taikymo (žr. pirmiau), kuriuo susitariančiosios šalys yra įpareigojamos laikinai taikyti šiuos pakeitimus nuo sutartos datos, jei per nustatytą laiką nepateikiamas priešingas pareiškimas.

Todėl siūlomo sprendimo procedūrinis teisinis pagrindas yra Euratomo sutarties 101 straipsnio antra pastraipa, nes Euratomo sutartyje nėra nuostatos, lygiavertės SESV 218 straipsnio 9 daliai, reglamentuojančiai sprendimus, kuriais nustatomos pozicijos, kurių Sąjungos vardu turi būti laikomasi susitarimu įsteigtame organe.

Numatomų aktų skelbimas

Energetikos chartijos konferencijos sprendimais bus iš dalies pakeisti Energetikos chartijos sutarties priedai, todėl tikslinga priimtus sprendimus paskelbti *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

2024/0058 (NLE)

Pasiūlymas

TARYBOS SPRENDIMAS

dėl pozicijos, kurios Euratomo vardu turi būti laikomasi Energetikos chartijos konferencijoje

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 101 straipsnio antrą pastraipą,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,

kadangi:

1) 1998 m. balandžio 16 d. įsigaliojo Energetikos chartijos sutartis (toliau – Susitarimas), kurią Europos atominės energijos bendrija (Euratomas) sudarė 1997 m. rugsėjo 23 d. Tarybos ir Komisijos sprendimu 98/181/EB, EAPB, Euratomas dėl Europos Bendrijų Energetikos chartijos sutarties ir Energetikos chartijos protokolo dėl energijos efektyvumo ir su tuo susijusių aplinkosaugos aspektų sudarymo (OL L 69, 1998 3 9, p. 1–116);

2) nuo XX a. paskutinio dešimtmečio Susitarimas iš esmės neatnaujintas, todėl yra gerokai pasenęs;

3) pagal Susitarimo 34 straipsnį, Energetikos chartijos konferencija priima Susitarimo pakeitimų tekstą ir tvirtina Susitarimo priedų (techninius) pakeitimus;

4) Energetikos chartijos konferencija turi priimti siūlomus Energetikos chartijos sutarties pakeitimus ir patvirtinti i) siūlomus Energetikos chartijos sutarties priedų pakeitimus, ii) siūlomus susitarimų, pareiškimų ir sprendimų pakeitimus ir iii) sprendimą dėl Energetikos chartijos sutarties ir jos priedų pakeitimų įsigaliojimo ir laikino taikymo. Numatoma, kad 2024 m. Konferencija dar kartą pateiks siūlomus pakeitimus, kad jie būtų priimti per posėdį arba taikant rašytinę procedūrą (priklausomai nuo atvejo);

5) tikslinga nustatyti poziciją, kurios turi laikytis valstybės narės – Energetikos chartijos sutarties susitariančiosios šalys. Tai nedaro poveikio Euratomo ir jo valstybių narių kompetencijos pasidalijimui;

6) kartu Europos Komisija pateikė sprendimų dėl ES ir Euratomo pasitraukimo iš Susitarimo pasiūlymus, kurie turi būti priimti kartu su šiuo pasiūlymu;

7) sritys, kurias apima Energetikos chartijos sutartis, iš esmės priklauso išimtinei Sąjungos ir Euratomo kompetencijai, todėl Sąjungai ir Euratomui pasitraukus valstybės narės negali likti Energetikos chartijos sutarties susitariančiosiomis šalimis, nebent Sąjunga ir Euratomas joms suteiks tokį leidimą. Taigi, įsigaliojus Sąjungos ir Euratomo pasitraukimui iš Energetikos chartijos sutarties, valstybės narės turės per pagrįstą laikotarpį pasitraukti iš šios sutarties, jei Sąjunga ir Euratomas joms nesuteiks leidimo likti susitariančiosiomis šalimis,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Taryba patvirtina šią poziciją, kurios valstybės narės – Energetikos chartijos sutarties susitariančiosios šalys, kiek tai susiję su klausimais, patenkančiais į Euratomo sutarties taikymo sritį, turi laikytis Energetikos chartijos konferencijoje:

a) neužkirsti kelio Konferencijai priimti siūlomus Energetikos chartijos sutarties pakeitimus;

b) neužkirsti kelio siūlomų Energetikos chartijos sutarties priedų pakeitimų patvirtinimui;

c) neužkirsti kelio siūlomų susitarimų, pareiškimų ir sprendimų pakeitimų patvirtinimui ir

d) neužkirsti kelio sprendimo dėl Energetikos chartijos sutarties ir jos priedų pakeitimų įsigaliojimo ir laikino taikymo patvirtinimui.

2 straipsnis

Šis sprendimas skirtas Komisijai.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas / Pirmininkė